

Knotelzen dé trots van de Meuhoek

De Stichting Achterhoek weer Mooi spant zich in voor de knot-els bij de Meuhoek. Deel 1 van een serie.

door
Henk Harmsen

henk.harmsen@gelderlander.nl

HALLE - Henk Boland is een van de ambassadeurs van de Stichting Achterhoek weer Mooi, oftewel StAM. Dat komt goed uit, want hij woont midden in een gebied waar wel iets te beschermen en te behouden valt: de Meuhoek bij Halle.

Een prachtig kleinschalig boerenland met als bijzonderheid dat overal langs wegen en perceelsgrenzen knotelzen staan. Grillige bomen, soms van ouderdom rot en hol, maar zelfs dan nog met een vers takkenpruikje op de knot.

Jehan Berendsen van boerderij De Kers zit al zijn leven lang tussen de knotelzen. „Ze hebben hier altijd gegroeid, maar zijn later door de boeren dichtter open gezet om er prikkeldraad aan te bevestigen, dat bespaarde palen.”

De knotelzen leveren bij het knotten wel dikke takken, maar die zijn eigenlijk ongeschikt als weidepalen. Berendsen: „Ze kunnen na enige tijd zomaar bij de grond afbreken. Het taksel is wel prima

“De knotelzen kunnen na enige tijd zomaar bij de grond afbreken

Jehan Berendsen

■ Henk Boland, inwoner van de Meuhoek bij Halle, bij een rij markante knotelzen. foto Theo Kock

geschikt als brandhout.” Buurman Henk Boland schat dat het gebied waarin de knotelzen staan, doorlopend naar het Noorderbroek, al met al ongeveer 30 hectare groot is en zo'n drieduizend elzen telt. Het gebied is vroeger buiten de ruilverkaveling gehouden als een stuk bijzonder landschap, vanwege de kleinschaligheid. De typische bomen vormen een bezienswaardigheid, wat niet wegneemt dat sommigen er al jaren langs komen zonder het bijzondere ervan op te merken. André Kaminski, oprichter en adviseur van StAM, vond op oude kaarten dat de Meuhoekse bomenrijen er al waren in de tijd van Na-

poleon. De zwarte els kan erg oud worden, misschien wel 250 jaar. Maar de leeftijd van de huidige bomen is niet goed na te gaan, omdat juist de oudste exemplaren hol zijn en niet meer met jaarringonderzoek te dateren. De knotelzen vormen een leefwereld voor tal van bijzondere vogels, zoals de groene specht en de sijs, die in de winter de elzenpropen eet, de gekraagde roodstaart, tapuit en paapie. Ook insecten en zoogdieren bevolken de grillige knobomen en zelfs kiemen struiken als de lijsterbes in de knot. De meeste bomen langs weilanden zijn geknot op zo'n hoogte dat het vee niet aan de takken

kon knagen. Maar er staan ook rijen stoven, elzen die net boven de grond zijn afgezaagd en daarop weer uitlopen. Opvallend op oude kaarten is dat de verkaveling in de Meuhoek sinds de Franse Tijd nauwelijks is veranderd. Het was een drassig gebied, door het kwelwater vanuit de Halse Rug, ongeschikt voor akkerbouw. Dat de ringslang er vroeger voor kwam bevestigd dat waterrijke karakter, evenals de naam Meuhoek, want dit is een dialectvorm van madenhoek, een buurtschap met maden, natte hooilanden. Door

ontwatering hebben de vochtminnende elzen, die graag met hun voeten in het water staan, het wel moeilijker gekregen. En door de waterstandverlaging is de Meuhoek ook niet meer exclusief het domein van de zwarte els. Oude dode elzen zijn niet altijd vervangen en er vallen dus gaten. Ze moeten worden herplant en van tijd tot tijd geknot. Nu een oude subsidieregeling afloopt, worden nieuwe fondsen en helpers gezocht om eigenaren bij dit werk te ondersteunen. De Meuhoek telt zo'n honderd gezinnen. Uit de vroegere werktui-

genvereniging ontstond de buurtvereniging, die in 2015 al zeventig jaar bestaat. Op het feest, van oudsher bij de familie Jolink, draait voor de jeugd een zelfgebouwde zweefmolen. De buurtschap is vooral bekend door het verhaal van de legendarische Spekvoes, een mysterieuze buurtbewoner die vaak op strooptocht ging en met geweld in zijn levensonderhoud voorzorg. Hij is in 1790 door een buurtbewoner pardoes doodgeschoten om een eind te maken aan de overlast.
www.achterhoekweermooi.nl